

Dk. Fred Putnam, Mithali, Hotuba ya 1

© 2024 Fred Putnam na Ted Hildebrandt

Dk. Fred Putnam atakuwa akiwasilisha mihadhara minne kuhusu kitabu cha Mithali. Dk. Putnam ni mhitimu wa Chuo cha Biblia cha Philadelphia na shahada ya uzamili kutoka Seminari ya Theolojia ya Kibiblia na Shahada ya Uzamivu. kutoka Chuo cha Dropsy cha Kujifunza Kiebrania na Utambuzi, ambacho baadaye kilijulikana kama Taasisi ya Utafiti ya Annenberg. Chapisho lake jipya zaidi ni Sarufi Mpya ya Kiebrania cha Kibiblia, iliyochapishwa na Chuo Kikuu cha Sheffield mnamo 2010.

Pia amechapisha faharasa mjumuisho kwa sarufi na sintaksia ya Kiebrania cha Biblia na Eisenbraun mwaka wa 1996. Amefundisha kwa zaidi ya miongo miwili katika Seminari ya Theolojia ya Kibiblia na kwa sasa yuko katika kitivo cha wahitimu wa Chuo Kikuu cha Biblia cha Philadelphia. Ni fursa yetu kuwa na Dk. Fred Putnam kuwasilisha mihadhara minne kuhusu kitabu cha Mithali. Dkt. Putnam.

Habari, mimi ni Fred Putnam. Nimekuwa nikifundisha Kiebrania cha Kibiblia cha Agano la Kale kwa zaidi ya miaka 20.

Huu ni mfululizo wa hotuba za kitabu cha Mithali zinazopatikana katika Biblia mara tu baada ya Zaburi na mbele ya Mhubiri na Wimbo Ulio Bora. Tutakuwa tunazungumza kuhusu Mithali kwa mihadhara minne tofauti. Ya kwanza ni utangulizi wa kitabu na kisha mazungumzo kadhaa juu ya jinsi tunavyosoma methali na kisha muhadhara wa nne utakuwa mfano wa kufanyia kazi methali kadhaa. Hivyo kwanza.

Sawa. Kwa hivyo, wacha tuanze kwa kuzungumza juu ya kile kilicho katika kitabu hiki na kilitoka wapi. Anza kwa kusema kuuliza ilitoka wapi.

Kichwa kinasema katika mstari wa kwanza wa Mithali ya Sulemani mwana wa Daudi mfalme wa Israeli na jinsi Biblia inavyofanya kazi ambayo kwa hakika ina maana kwamba Sulemani ndiye mfalme wa Israeli na kwamba yeye ni mwana wa Daudi. Sasa pengine hadithi kuhusu Sulemani na hekima yake kuu unazifahamu sana lakini nitaangalia kwa ufupi Wafalme wa Kwanza sura ya tatu na sura nyingine kadhaa ili kuhakiki hili kwa sababu hii inaweka msingi wa kitabu. Kwa sababu moja ya sababu za kutaja kumtambulisha mtunzi wa kitabu ni ili tuwe na sababu fulani za kuamini kile ambacho kitabu chenyewe kinasema.

Na kwa kuwa Mithali tofauti na kusema vitabu vya Samweli au Wafalme au Yoshua au Waamuzi au Mambo ya Nyakati au karibu kila kitabu kingine cha Biblia kinatuambia ni nani aliyekiandika. Tunafanya kana kwamba tuna sababu fulani ya kushuku kwamba tunaambiwa kwamba Sulemani ndiye mwandishi kwa sababu tunapaswa kujua kitu kuhusu Sulemani. Kwa hiyo, katika 1 Wafalme 3 sitaisoma nitaifupisha tu.

Baada ya kuwa mfalme na Daudi baba yake kufa Sulemani alienda kutoa dhabihu mahali pa juu pa Gibeoni na Bwana akamtokea katika ndoto na kimsingi alimuahidi chochote alichotaka. Sulemani akasema umenitawaza mtumishi wako kuwa mfalme mahali pa Daudi baba yangu. Lakini basi katika mstari wa tisa , anasema hivyo mpe mtumishi wako moyo wa kusikia au moyo wa kusikiliza ili kuwahukumu watu wako ili kupambanua kati ya mema na mabaya kwa maana ni nani awezaye kuhukumu huyu mkuu au kwa kweli neno hilo ni watu wako wazito.

Bwana akapendezwa na ombi la Sulemani akasema nitakupa na kwa kuwa hukuomba hayo mengine bali uliomba jambo hili la hekima kweli nitakupa mali na maisha marefu na enzi yenye furaha pia. Naam, ombi la Sulemani lilikuwa nini? Ombi lake hasa lilikuwa ni uwezo wa kuwa hakimu ili akisikiliza kesi mahakamani aweze kujua ni nani anasema ukweli na nani anadanganya.

Ndiyo maana kisa hiki cha kupokea kwa Sulemani zawadi hii ya hekima kinafuatwa mara moja na hadithi ya wanawake wawili mtoto wa mfalme na upanga wakati wanawake hao wawili walipomleta mtoto wao kwa Yehova wakamletea Sulemani mtoto mchanga. Na wakasema mmoja anasema huyu ni mtoto wangu. Hapana, ni mtoto wangu.

Na mmoja anasema ni mtoto wangu. Sote wawili tulikuwa na watoto. Alibingiria na kumuua mtoto wake usiku kisha akaniibia changu.

Na mwingine anasema, hapana ni mtoto wangu yu hai. Wewe ndiye uliyefanya. Na Sulemani anasema leteni upanga.

Tutamkata mtoto kwa nusu mpe nusu kila mwanamke na mwanamke mmoja anasema sawa. Na mwingine anasema hapana, hapana, usimdhuru mtoto. Mpe.

Na anasema vizuri yeye ndiye mama halisi. Mpe. Sasa matokeo ya jambo hilo kwa kweli kuna sababu mbili za hadithi hiyo ambayo kwa njia ni ukumbusho tu kwamba kila tunaposimuliwa hadithi huwa tunataka kujiuliza kwa nini hadithi hii imehifadhiwa.

Namaanisha wakati mwingine ni kwa sababu ni hadithi nzuri tu. Kwa hivyo, inafurahisha kusikiliza. Lakini mengine.

Lakini wakati huo huo, kuna sababu kwamba kati ya hadithi zote nzuri ambazo ni furaha kusikiliza hadithi hii au hadithi hiyo ilichaguliwa kuhifadhiwa kwa sasa miaka elfu tatu. Naam, mstari wa mwisho katika 1Fal 3, 1Fal 3:28 unasema hivi Israeli wote waliposikia hukumu ile aliyoitoa mfalme wakamwogopa mfalme maana waliona ya kuwa hekima ya Mungu ilikuwa ndani yake kutenda haki. Unaona katika Mashariki ya Karibu ya kale ulimwengu ambao Sulemani na Enzi ya Chuma Israeli waliishi jukumu

la mfalme lilikuwa kuhakikisha hali njema ya watu wake kwa uwezo wake wa kutenda haki.

Ndiyo maana tunapotazama hati kutoka Mashariki ya Karibu ya kale tunapata kwa mfano kwamba Hammurabi labda mfalme ambaye umewahi kumsikia Hammurabi alisimamisha kipande kikubwa cha jiwe jeusi lenye urefu wa futi sita na sheria zilizochongwa ndani yake. Baadhi ya watu wanadhani ni maamuzi ya mahakama aliyoyafanya na hii ni rekodi ya maamuzi yake yote. Baadhi ya watu hufikiri kwamba hizi ni sheria alizozitunga.

Ni aina ya watu hawakubaliani kuhusu hilo lakini jambo la muhimu ni kwamba sehemu ya juu ya sehemu ya mbele ya kile kiitwacho stela au stele inahusu labda paneli ya inchi 18 ambayo haina sheria yoyote lakini ina picha na picha ni mungu Marduk akiwa amesimama mbele ya Hammurabi na kumpa mfalme sheria au labda kuna kutokubaliana kuhusu maana yake hasa. Mfalme anaonyesha sheria kwa mungu ili kupata kibali chake. Jambo ni kwamba mfalme ameidhinishwa kuwa mfalme na miungu kwa sababu ya uwezo wake wa kusimamia haki.

Ikiwa miungu inampa sheria anazosisimamia au ana hekima ya kutosha kutenda kama mfalme mzuri ambaye ni hakimumu mzuri inajadiliwa na baadhi ya hadithi kuhusu mfalme zinasema moja inaonekana kusema jambo moja wengine wanaonekana kusema lingine. Lakini tuna jambo lile lile lililosemwa hapa kuhusu Sulemani kwamba amepewa hivyo si tu kwamba amepewa hekima jinsi inavyosemwa labda katika shule ya Jumapili. Hakufanywa tu kuwa mtu mwenye hekima zaidi duniani.

Ampewa aina fulani ya hekima uwezo wa kuona ukweli wa hali fulani na kama hakimumu kutoa hukumu kulingana na ukweli. Baadaye kidogo katika ya kwanza ni mwisho wa sura ya nne inasema Mungu alimpa Sulemani hekima na ufahamu mwingi sana wa moyo, moyo mpana kama mchanga wa pwani. Ndivyo moyo wake ulivyokuwa mpana tu ukiwa umenyooshwa na kuendelea.

Kwa hivyo, aliweza kuelewa mambo mengi. Kweli, hii inaonekana kama Bwana ndiye aliyempa Sulemani hekima ya kuelewa kila kitu. Naam, inasema hekima yake ilipita hekima ya wana wote wa Mashariki na hekima ya Misri yote.

Naam, hiyo ni hekima nyingi kama tutakavyoona katika dakika chache. Kwa maana alikuwa na hekima kuliko wanadamu wote na anaendelea na kuorodhesha watu aliokuwa na hekima kuliko alizungumza methali zaidi ya 3000 na kuandika nyimbo zaidi ya elfu moja na alizungumza kuhusu miti na mierezi na hisopo na wanyama na ndege na vitambaavyo na samaki. Naam, hayo ni mambo ya kweli.

Hiyo ndiyo ninamaanisha kwamba hiyo ndiyo rekodi tuliyo nayo kuhusu Sulemani. Lakini ombi ambalo Sulemani alitoa katika zawadi ya pekee ambayo Mungu alimpa

lilikuwa na ufahamu wa moyo wa mwanadamu. Na hivyo watu walikuja kutoka duniani kote inasema kwamba ni juu ya Mashariki ya Karibu ya kale.

Hatupaswi kufikiria watu walikuja kutoka Australia au Amerika Kaskazini ili kusikia hekima ya Sulemani. Na hawaji tu kumsikiliza kwa sababu kama tunavyopata katika sura ya 10 wakati malkia wa Sheba kisa kingine ambacho labda unajua anakuja kumtembelea Sulemani anakuja na kinasema anakuja kumjaribu na akamuuliza maswali na kuongea juu yake kwa kila kitu kilichokuwa moyoni mwake na Sulemani akajibu maswali yake yote. Hakuna kilichofichwa kwake ambacho hakumuelezea.

Na hivyo ndivyo ilivyokuwa. Ikiwa ungekuwa na sifa ya kuwa na hekima basi watu wenye hekima kutoka nchi nyingine wangekuja ili kuona kama kweli una hekima kama unavyodai au kama ripoti ambazo wamesikia kukuhusu. Kwa hiyo, inawezekana kabisa kwamba watu walikuja kutoka Misri kuona ni hekima ya Sulemani kuliko hekima ya miaka 2000 ya historia ya Misri.

Je! hekima ya Sulemani ni kubwa kuliko hekima ya Wahiti au ya Mesopotamia ambayo ni Wababeli au Wakadia au Washami yeyote yule. Walikuja kumjaribu na kujua kama sifa ya Sulemani ilikuwa kweli. Na hivyo wakati mwandishi au mhariri pengine wa kitabu cha Mithali anasema mithali ya Sulemani mfalme wa Israeli mwana wa Daudi.

Naam, anataka tufikirie nyuma kuhusu historia hiyo yote. Hata alitaka wasomaji wake wa awali miaka elfu kadhaa iliyopita wafikirie mambo waliyojua kuhusu Sulemani na kuelewa kumhusu. Kwa hiyo, ninakutia moyo ikiwa hujasoma hadithi hizo kuhusu Sulemani hivi majuzi urudi nyuma na uzisome katika kitabu cha Wafalme na pia katika kitabu cha Mambo ya Nyakati wa Pili kwa sababu hiyo inatoa msingi mzuri wa kuelewa kile tunachopata katika kitabu cha Mithali kujua mwandishi ni nani na kujua alikuwa mtu wa aina gani.

Pia hutusaidia kuelewa jambo lingine. Watu wanasoma kitabu cha Mithali na wanapata sura ya 30 na wanapata kitu cha kushangaza sana katika sura ya 30. Tunaona haya ni maneno ya gwiji.

Nami nikawaza subiri kidogo, nikafikiri hiki kilikuwa ni kitabu cha Mithali ya Sulemani. Hapana, maneno ya mwana guru wa Yaka wa Masa na kisha sura ya 31. Hata si maneno ya Mfalme Lemueli ni maneno ambayo mama yake mfalme Lemueli alimwambia.

Na nadhani tusebiri kidogo Solomon chanzo ni wapi au hawa watu wengine ndio chanzo? Je, inamaanisha nini kusema kwamba hizi ni Mithali ya Sulemani? Je, ina maana kwamba Sulemani alikaa karibu na kufikiri na kuunda Mithali hii yote?

Hilo haliwezekani. Tunajua inasema basi kutoka kwa Wafalme kwamba alisema zaidi ya Mithali elfu tatu. Lakini ukisoma habari za Mithali hiyo katika Wafalme orodha niliyotaja dakika moja iliyopita inasema mimea na wanyama na samaki na wadudu.

Hakuna mistari mingi sana katika kitabu cha Mithali kuhusu mada hizo. Mistari mingi katika Mithali isipokuwa chache tu inahusu watu na sio kuhusu wanyama au mimea au mambo mengine yasiyo ya kibinadamu ya uumbaji. Labda tunapaswa kufikiria juu yake kwa njia hii.

Huyu hapa Sulemani ameketi katika kiti cha enzi cha Israeli. Ana sifa katika Mashariki ya Karibu ya kale kama mtu mwenye hekima. Na kwa hiyo, watu wanakuja kwa Sulemani ili kumjaribu.

Walimjaribu vipi? Kweli, hatuishi katika utamaduni wa methali sana. Hao ni watu wanaonukuu Mithali sana wanaweza kuzingatiwa kama aina ya watu wenye fikra mbovu na wasio wa kawaida.

Unajua huna la kusema hivyo unarudia ulichosikia mtu mwingine akisema. Kweli, kuna tamaduni zingine ulimwenguni hata hivyo ambapo uwezo wa kukariri Mithali ni muhimu. Kwa hakika, kuna baadhi ya tamaduni katika Afrika Kusini mwa Jangwa la Sahara ambako hakuna wanasheria wowote.

Na ukiwa na kesi mahakamani dhidi ya mtu mwingine katika kijiji chako au mtu wa kijiji kingine kila pande mbili katika kesi hiyo tafuta mtu ambaye wanamfahamu kuwa ana busara sana. Mtu ambaye ana sifa ya hekima na kuwapeleka mbele ya mfalme wa kabila au chifu wa kijiji na mmoja wa washiriki mmoja wa watu wenye hekima huzungumza na kutoa Mithali michache inayohusu kesi fulani inayohusika. Kisha yule mwingine mwenye hekima anajibu kwa methali moja au mbili kisha wa kwanza anajibu kwa methali.

Na wanaendelea kufanya hivyo. Kimsingi, wananukuu Mithali huku na huko kwa wao kwa wao. Mithali ndiyo hoja ya kisheria.

Labda hilo linasikika kuwa la ajabu kwetu lakini hivyo ndivyo kesi inavyoamuliwa. Kwa hakika, katika baadhi ya makabila, kesi huamuliwa wakati mmoja wa wanaume hao anapoishiwa na methali ya kujibu. Hana lolote lingine la kusema.

Ndivyo wanavyojua nani yuko sahihi kwa sababu wakili mmoja na wakili mmoja katika masharti yetu walikuja na hoja isiyo na majibu. Kwa hiyo, hapa ni Sulemani ameketi kwenye kiti cha enzi watu wanaokuja kutoka kote Mashariki ya Karibu ya kale ili kupima hekima yake. Wanajaribuje hekima yake?

Naam, tutazungumza kuhusu hili katika dakika chache lakini mwanzoni mwa Mithali, inasema hivi ni mafumbo. Na kuna neno lingine hapo ambalo hatujui maana yake

haswa. Kwa namna fulani napenda tafsiri ya King James inayosema ni maneno ya giza.

Malitza ni neno. Lakini sio zote hazikusudiwa kueleweka mara ya kwanza tunapozisoma. Au labda hata inasema kuna mengi zaidi kwa aya hizi kuliko zinavyosema na zinahitaji kutafakariwa na kufikiria.

Kwa hiyo, mtu anakuja kwa Sulemani na kusema umewahi kumsikia huyu. Sulemani anaisikiliza na kusema sawa naweza kueleza hilo. Na anawafafanulia.

Na hoja ya 1 Wafalme hasa katika sura ya nne mwisho wa sura ya nne katika sura ya 10 pamoja na Malkia wa Sheba si kwamba Sulemani anaeneza mithali mara kwa mara bali kwamba ana uwezo wa kuelewa kile kinachosemwa kukumbuka zawadi aliyoomba ilikuwa zawadi ya ufahamu na uwezo wa kutofautisha mema na mabaya. Kwa hiyo, tunaposoma kwamba haya ni maneno ya Aguri au haya ni maneno ya Mfalme Lemueli ambayo mama yake alimwambia na kumfundisha. Inawezekana kabisa kwamba katika sura hizo zote mbili, pengine ulisoma neno Oracle katika mstari wa kwanza kulingana na tafsiri yako ya Masa au Masaite .

Kuna ufalme mdogo wa Kiarabu au ambao leo ungekuwa ufalme wa Waarabu kaskazini-mashariki katika eneo la Syria ya kisasa ambalo lilipakana na eneo la Sulemani. Hilo ndilo eneo ambalo Israeli ilidhibiti. Na inawezekana.

Sijui kama hii ni nadharia tu lakini ni moja inayonisaidia kuelewa kinachoendelea katika sura hizi mbili angalau ambazo Aguri na Lemueli walimtembelea Sulemani au walituma watu wenye hekima kumjaribu Sulemani na Sulemani wakisikia methali hizi ambazo tunazipata katika sura ya 30 na 31 angalau mistari tisa ya kwanza ya sura ya 31. Tutarudi kwa hilo kwa dakika moja. Sulemani akisikia hayo anasema unajua hayo ni maneno mazuri.

Na kwa hivyo, nitazijumuisha kwenye mkusanyiko wangu. Na kwa hivyo, kile tulicho nacho katika kitabu cha Mithali sio Mithali iliyotungwa au kuota na Sulemani bali Mithali badala yake ambayo Sulemani ametoa muhuri wake wa idhini au ambayo ameidhinisha badala ya kuidhinisha. Kwa kweli, tunayo kauli katika sura ya 24 mstari wa 23 ambayo inasema haya pia ni maneno ya wenye hekima.

Wenye hekima ni akina nani? Naam, hao yaonekana ni baadhi ya watu wengine waliokuja na kujaribu ufahamu wa Sulemani. Na Sulemani akasema ndio, napenda maneno yako pia kwa hivyo nitatumia kwenye mkusanyiko wangu.

Kwa hivyo, kile ambacho sisi cheo basi si kauli ya uandishi kwa vile ni kauli ya mamlaka. Na muhuri wa Sulemani unasimama kwa ujumla kwenye mkusanyiko mzima. Na kwa namna fulani miaka 250 baadaye wakati Hezekia alipokuwa mfalme watu wake waligundua au mtu fulani aligundua mithali nyingine mia chache au

takriban 150 ambazo zilitambuliwa kwa njia fulani kuwa za Sulemani iwe zilikuwa na sahihi yake kwenye hati-kunjo au kwa njia nyinginezo.

Na kwa hivyo, walijumuisha hizo. Hilo ndilo tulilo nalo katika sura ya 25 hadi 29. Nitazungumzia hilo kwa dakika moja ninapotazama muhtasari mfupi wa kitabu hicho.

Tunapokitazama kitabu cha Mithali inavutia sana kukiona kama aina ya hodgepodge au mkusanyiko wa ovyoovy. Lakini kuna mambo kadhaa ambayo yanatuonyesha kwamba kitabu kimeundwa kimakusudi sana. Kwa hiyo, si tu kwamba Sulemani aliianzisha bali pia alikuwa na mpango akilini.

Na hata sehemu ambazo zilikusanywa baadaye kama sura ya 25 hadi 29 pia zinaonyesha ushahidi wa mpangilio makini sana. Sasa nitasema moja kwa moja kwamba baadhi ya haya yanaonekana kwa Kiebrania pekee. Kwa hivyo, ikiwa haujasoma Kiebrania hutaweza kusikia sauti ambazo unajua maneno yanayofanana au wakati mwingine maneno yanayohusiana kwa karibu lakini hayapatikani kwa njia sawa katika tafsiri.

Lakini hata bila kujua Kiebrania hata kukisoma tu kwa Kiingereza au lugha yoyote unayosoma, tunaweza kuona kwamba kitabu kimepangwa kwa uangalifu sana. Kwa kweli inaonekana kama mchanganyiko wa aina mbili tofauti za kile kinachoitwa fasihi ya maagizo kutoka nchi zinazozunguka Israeli zinazopatikana katika Mesopotamia na Misri. Tunayo maagizo yaliyoandikwa na akina baba kwa kawaida mfalme au mwanaharakati au mtu fulani mwenye mamlaka ya juu sana kwa mwana ambaye anapendekezwa kuingia katika nafasi ya mamlaka au uongozi.

Kuna aina mbili za hizi. Aina moja ina kichwa rahisi sana. Unajua maneno ya Ptah Hotep au mtu mwingine ambayo alizungumza na mtoto wake kuhusu.

Na kisha kuna kisha kuna orodha ya maneno. Na hiyo inasikika kama vile tunavyopata katika sura ya 25 hadi 29. Ni yale tunayoona katika Sura ya 30 katika Sura ya 31 pia.

Lakini aina changamano zaidi ina kichwa na kisha utangulizi labda utangulizi wa kishairi zaidi ambao ni mashairi marefu na kisha kichwa kidogo kisha baadhi ya methali na pengine baadhi yao hata kuwa na subtitle ya pili na methali zaidi. Na tunaona hilo katika sura ya 1 hadi 24. Kwa hiyo, inaonekana kwamba kitabu cha Mithali kilitungwa na Sulemani karne ya 10 KK kwa kufuata mpangilio wa ulimwengu unaowazunguka.

Alichukua tu fomu ya fasihi ambayo kila mtu katika wakati wake angemtambua kila mtu ambaye angeweza kusoma. Na akaibadilisha kwa madhumuni yake mwenyewe. Na tutazungumza juu ya kusudi hilo kidogo.

Kwa hiyo, tunaposoma kitabu hiki tunapata kichwa katika Sura ya 1 mstari wa 1. Mithali ya Sulemani Mfalme wa Israeli mwana wa Daudi. Kisha tunakuja sura katika sura ya 1 hadi 9 tunapata mashairi haya mafupi. Wengi wao ni uungwana mfupi kukabiliana na hekima na kutupa kweli ni maana ya kuwahamasisha sisi kutaka kusoma kitabu na kutaka kuelewa.

Na kisha tunaingia katika Sura ya 10 mwanzo wa mstari unaosema Mithali ya Sulemani. Kuna kichwa kidogo na kuna kichwa kidogo katika Sura ya 24 tunapofikia mstari wa 23 inasema haya pia ni maneno ya wenye hekima. Baadhi ya watu wanafikiri kuna manukuu katika 22:17 pia.

Maneno ya wenye hekima na mkusanyiko wenyewe basi hugawanywa katika vipande viwili vidogo. Mkusanyiko huo mkubwa wa kwanza. Kisha tuna Mithali zaidi ya Sulemani iliyowekwa kwa mpangilio au kunakiliwa au kitu kama hicho.

Kitenzi hutokea mara moja au mbili tu. Kwa namna fulani ni vigumu kujua jinsi ya kutafsiri inaonekana kwamba waliwahamisha watu wa Hezekia wakiongozwa na 25 hadi 29. Na kisha maneno ya Aguri 30 maneno ya mama ya Lemueli wa Masa katika 31.

Na kisha mwishoni kabisa mwa kitabu katika Sura ya 31 mistari ya 10 hadi 31 tuna shairi ambalo ni la aina inayoitwa akrostiki ambayo ina maana kwamba kila mstari huanza na herufi inayofuata ya alfabeti ya Kiebrania. Aya ya 10 inaanza na Mwenyezi Mungu aya ya 11 kwa chambo nk hadi mwisho wa sura ya 22 herufi 22 aya 22.

Na je, hilo linapaswa kuonwa kuwa sehemu ya maneno ya mama ya Lemueli? Naam, kivutio kilichopo ni kwamba mama atapendezwa sana na aina ya mwanamke ambaye mwanawe anaoa. The.

Na hivyo, inaonekana kama ushauri mzuri kumpa mwanao. Kwa upande mwingine, kunaweza kuwa na kusudi lingine kwa hilo zaidi ya kukuambia tu kwamba mwanawe ni mwanamume ni aina gani ya mwanamke wa kutafuta. Na haiendani na mtindo ambao nadhani tunaweza kusema juu ya aya tisa za kwanza ambazo ni wazi kabisa maneno yake ambapo anazungumza naye anasema mwanangu na kuzungumza naye juu ya ng'ombe mfalme anapaswa kuishi na kutawala na kutoa hukumu kweli.

Kwa hivyo, iwe hiyo ni sehemu tofauti watu wengine wanadhani ni tofauti kabisa na ni shairi ambalo limekwama mwisho watu wengine wanafikiri hapana ni sehemu ya maneno ya mama Lemueli na tunaweza kujadili hilo na kujadili hilo kwa muda mrefu. Lakini nitakuruhusu uisome mwenyewe. Kwa hiyo, tunaweza.

Kitabu chenyewe kimepangwa kwa manukuu aina ya kama kitabu cha Ezeieli kinapangwa kwa tarehe au Hagai inapangwa kwa tarehe au Injili ya Mathayo imepangwa kwa sura kuhusu kile ambacho Yesu alifanya na kisha sura za kile

alichosema na kisha kipande cha kile alichofanya na kipande cha kile alichosema. Kuna njia nyingine ya kuangalia mpangilio wa kitabu cha Mithali na ndipo tunapotazama nyenzo zilizomo katika sura tofauti tunapata kwamba kwa kweli huhama kutoka kipande kimoja hadi kingine. Sio tu kwamba jambo zima ni orodha ndefu ya Mithali kama unavyoweza kupata kwenye mkusanyo kwenye Mtandao kwa mfano wa Methali za Kimarekani na kisha kuna skrini 34 zilizo na mamia na mamia ya misemo iliyochanganyika tu.

Tunapata katika sura ya 1 hadi 9 mashairi marefu au mafupi zaidi yakiwa mafupi zaidi ambayo yamekusudiwa kutushawishi ili kututia moyo kufuata hekima na kwa kweli hufanya hivyo kwa njia mbili. Wanafanya hivyo kwa kutupa motisha chanya. Kwa hiyo, wanasema kwa mfano katika sura ya 2 ukifuata hekima utapata hekima ya Mungu, au katika sura ya 3 utapata maisha marefu utapata heshima kwa Mungu na kwa watu wengine.

Hekima husema nimeshika mali kwa mkono wangu wa kuume Nina nguvu kwa mkono wangu wafalme hutawala kwa mimi watawala wahukumu. Na kwa hivyo, kuna ahadi hii kwamba ukisoma kitabu hiki na kuwa aina ya mtu ambaye kinakuwezesha kuwa basi utakuwa tajiri. Utakuwa na maisha marefu yenye furaha.

Utakuwa na nguvu na mamlaka. Ninamaanisha hiyo ni motisha yenye nguvu kwa wengi wetu au wengi wetu. Lakini pia ina aina nyingine ya motisha na hiyo ni ile hasi ambapo inaelezea mjinga na kusema unajua kuna mwisho mmoja tu wa mpumbavu.

Wajinga wote huishia kufa. Na inasema kwamba tena na tena kama upumbavu ni upumbavu wa kijinsia iwe ni uvivu iwe ni kujitolea kwa ujinga kulipa deni la mtu mwingine au kutimiza wajibu wao. Anasema tu hutaepuka matokeo ya upumbavu.

Na hivyo, motisha ni hapa ni mambo mazuri ambayo hekima ahadi kwenda baada ya hayo. Hapa kuna mambo mabaya ambayo ni matokeo ya upumbavu. Wakimbie hao.

Na Mithali inasema tena na tena unaweza tu kwenda katika moja ya njia mbili. Unaenda kwenye hekima au upumbavu. Hakuna kitu kati.

Na kwa hivyo, ikiwa tunafuata hekima, tunaacha upumbavu. Ikiwa tunaacha ujinga tunatafuta hekima. Kwa hivyo, sura tisa za kwanza zimeandikwa kama dibaji ya kitabu kizima.

Na umuhimu wa hilo ni nyenzo nyingi katika sura hizo sio za methali. Kuna mikusanyo michache ya Mithali kama mwishoni mwa Sura ya nne lakini nyenzo nyingi zina mashairi haya ambayo baadhi yake yanasimulia hadithi kama katika sura ya 7. Kuna hadithi kuhusu kijana ambaye anakutana na mwanamke anaenda nyumbani kwake na kufanya uzinzi.

Lakini sivyo tunavyofikiri kama Mithali. Kwa hivyo, nadhani wasomaji wengi huwa na tabia ya kuruka sura ya 1 hadi 9 ili kupata mambo halisi misemo halisi ambayo tunatambua. Sawa hapa kuna aya moja juu ya adui yako.

Hapa kuna aya nyingine juu ya upepo. Hapa kuna aya juu ya kuishi ndani ya nyumba. Na sawa hizo ni Mithali.

Lakini umuhimu wa sura za 1 hadi 9 ni kwamba zinatoa mfumo wa kitheolojia wa kusoma na kuelewa sehemu nyingine ya kitabu. Ikiwa tutaruka juu yao ni kama kuruka sura mbili au tatu za kwanza za kitabu ambapo mwandishi anaelezea kwa nini anaandika kitabu jinsi anavyoendelea na jinsi kitabu kilivyopangwa. Kisha tunapata sura.

Tunaamua tutaanza na sura ya 4 na hatuelewi kwa nini anaandika kitabu. Hatuelewi jinsi na kwa nini imepangwa jinsi ilivyo. Hatuelewi anachojaribu kutimiza.

Naam, hatupaswi. Tulipuuza alichosema. Naam, sura ya 1 hadi 9 inakusudiwa kutupa mfumo au kutumia sitiari nyingine kama msingi wa msingi wa kuelewa.

Kwa hiyo sura hizo ndizo tunasoma zaidi juu ya kile ambacho Bwana anafanya na kile ambacho Bwana anafikiri jinsi Mungu anavyotenda jinsi Mungu anavyozingatia aina mbalimbali za watu kwa sababu hiyo ina maana ya kutupa ili kutulinda dhidi ya kufikiri kwamba kitabu cha Mithali ni hekima ya kilimwengu tu. Mara nyingi utasoma taarifa hiyo hata kutoka kwa wasomi wazuri wa Biblia ambao watasema Mithali ina hekima ya kidunia ambayo inapewa aina ya heshima ya kitheolojia. Kweli, labda tunaweza kufikiria kwa njia nyingine.

Na tunaposoma Sura ya 8 katika shairi refu kuhusu uumbaji wa ulimwengu na nafasi ya hekima katika pengine sura ya 1 hadi ya 9 ni kutupa sisi kuelewa kwamba hakuna kitu kinachoitwa hekima ya kilimwengu na kwamba badala yake, hekima ni sehemu ya uumbaji kwa sababu hekima ni sehemu ya Mungu. Ni kitu ambacho ni tabia au tabia dhabiti sana ya Mungu ambayo yenyewe ilitengeneza asili ya ulimwengu tunamoishi pamoja na asili yetu wenyewe. Kwa hiyo, kuishi maisha ya hekima, au kutumia tafsiri nyingine kuishi kwa ustadi ni kuishi maisha yanayopatana na jinsi Mungu alivyouumba ulimwengu.

Na ikiwa umewahi kukata kipande cha mbao unajua kwamba unapata mkato laini zaidi ukienda na nafaka kuliko ukienda kinyume. Kujaribu kuishi kulingana na jinsi mambo yanavyokusudiwa kufanya kazi inamaanisha kuwa labda tutafanya kazi vizuri zaidi kuliko ikiwa tunajaribu kuishi dhidi ya nafaka. Na hivyo ndivyo sura ya 1 hadi 9 inavyofanya.

Kuna mambo mengine mengi wanafanya vilevile sina muda wa kuingia lakini ndio tunayakuta humo ndani. Mashairi haya marefu yanalenga kututia motisha chanya na

hasi. Naam, tunapofikia sura ya 10 sasa tunafikia kile tunachofikiri kuwa ni mithali, na kwa kushangaza sura za 10 hadi 15 karibu mithali hizi zote zinatofautisha mambo mawili hekima na bidii ya upumbavu na uvivu uadilifu na uovu, au kutokuwa na hatia na hatia, au mtu anayezungumza mtu ambaye anazungumza kwa matusi na mtu ambaye anaongea kwa ukarimu au mada ya ubinafsi.

Lakini katika sura hizo sita za kwanza sehemu kubwa ya aya si zote lakini nyingi ya aya zinatofautisha mambo mawili ambayo yanatimiza malengo kadhaa. Moja ni kuweka labda kile tunaweza kufikiria kama dichotomy asili kati ya hekima na upumbavu. Na kwa hivyo, tunasema sawa naweza kuona anakoenda anasema kwamba tabia hizi zote hatimaye huanguka katika moja au nyingine ya maeneo hayo mawili.

Lakini jambo lingine inalofanya kwa kuzungumza juu ya hekima na upumbavu katika aya moja na kisha uadilifu na uovu au kutokuwa na hatia na hatia katika mstari unaofuata inatuonyesha kwamba hekima na upumbavu sio tu kategoria za kitabia bali ni kategoria za kimaadili. Inatuonyesha kwamba ulimwengu wenyewe maisha yenyewe ni ahadi ya kimaadili na huweka sauti kwa uelewa wetu wa maisha yetu tunayoishi tunafanya maamuzi kwa jinsi tunavyozungumza jinsi tunavyoishi jinsi tunavyotenda jinsi tunavyowatendea watu wengine jinsi tunavyojichukulia. Tunafanya maamuzi ambayo kwa kweli ni ya maadili.

Na sura hizo sita za kwanza za Mithali zinafaa kama tunavyoweza kuziita sura ya 10 hadi 16 zinasisitiza jambo hili tena na tena kwa kuhusisha mambo. Wao si nasibu. Orodha sio nasibu.

Ingawa wakati mwingine ni vigumu sana kuona ni kwa nini wameundwa jinsi walivyo, wanachora utofautishaji huu ambao unatuhimiza kuona mambo kwa utofautishaji, sio dhana maarufu sana leo. Hatutaki kuona mambo katika vivuli vya rangi nyeusi na nyeupe. Tunapenda sana rangi ya kijivu na vivuli vyake vyote.

Huo sio mtazamo wa ulimwengu wa Mithali kwa njia nyingi. Hiyo ni nitarudi kwenye pango hilo baada ya dakika chache. Kisha katika sura ya 16:1 hadi 22:16 tunapata Mithali nyingi za aina mbalimbali baadhi zikitofautisha baadhi ambapo mistari hiyo miwili inasema kitu kimoja.

Tutazungumza juu ya usawa katika muhadhara wa baadaye na idadi yao ambapo wanasema jambo moja ni bora kuliko lingine. Ni aina ya mchanganyiko wa aina tofauti tofauti. Tena, ninaposema jumbled simaanishi ni kubahatisha.

Ninamaanisha tu kwamba agizo halionekani kwa urahisi kwetu. Tunaweza kusema kwa nini tusiweke Mithali yote ya aina hii katika sura ya 16 na Mithali yote katika aina hii katika sura inayofuata au tunaweza kusema kwa nini sivyo. Mithali yote

inayozungumzia pesa katika sura ya 16 Mithali yote inayozungumzia ndoa katika sura ya 17 na kadhalika.

Mara nyingi nimekuwa nikijiuliza labda sababu ya Sulemani kutofanya hivyo kwa namna hiyo angalau kwa kiasi ni kutotupa fursa ya kuruka sura ya 17 kwa sababu hatutaki kushughulika na ndoa au kutengeneza ndoa yetu. Hatujui ni lini tutapitia mstari ambao tunasema oh Mungu wangu hii inanihusu. Yeye haturuhusu sisi kutupa njia hiyo ya kutoroka kama vile mtu niliyewahi kusoma habari zake ambaye alichomoa sura fulani ya waraka katika Agano Jipya kwa sababu ilishutumu chaguzi fulani ambazo walikuwa wakifanya kuhusu maisha yao.

Hatujapewa chaguo hilo katika Mithali.

Kisha katika sura ya 22 kuanzia mstari wa 17 hadi mwisho wa 24 tunapata aina tofauti ya methali ambayo kumekuwa na michache yao katika kitabu hadi hapa. Lakini hasa katika sura ya 3:1 hadi 12 ambayo ni shairi lililorefushwa.

Lakini katika sura ya 22:17 na kufuatia hadi mwisho wa 24 tunapata Mithali karibu kila moja ambayo ina amri pamoja na sababu za kwa nini tunapaswa kutii amri hiyo. Tena, aina tofauti ya methali. Mithali yetu kwa kawaida haiagizi watu kufanya mambo bali inatupa mawaidha madogo pengine au wakati mwingine tu kufanya uchunguzi kama mistari mingi katika kitabu cha Mithali inavyofanya.

Lakini hizi ni amri mahususi sana kuhusu kile ambacho mtu anapaswa kufanya au asifanye na kwa nini. Na mwisho wa 23 beti sita au nane za mwisho na mwisho wa 24 tunapata mashairi mawili mafupi. Mwishoni mwa 23 shairi juu ya ulevi na mwisho wa 24 shairi juu ya uvivu.

Kisha katika sura ya 25 ambapo Mithali ambayo ilinakiliwa au chochote walichofanya na watu wa Hezekia inaanza tunapata methali mpya si aina mpya bali ambayo tena imetokea mara kwa mara katika sura ya 10 hadi 24. Na hiyo ni methali tunayoiita nembo au unaweza kuifikiria karibu kama katuni ya kisiasa kwenye gazeti na pengine kuna picha ya tembo. Na kama hujui lolote kuhusu siasa za Marekani hujui kwamba hiyo inawakilisha Chama cha Kidemokrasia na Republican mtawalia nadhani.

Na kisha kuna maelezo chini yake yanayosema unajua kitu kuhusu kuwapeleka punda kwenye mabwawa ya tembo au chochote inachoweza kusema. Naam, maelezo ni ya kutusaidia kuelewa maana ya picha.

Na hivyo ndivyo hasa Mithali hizi hufanya. Sio Mithali yote katika sura hizi iliyo hivyo lakini katika sura ya 25 na 26 nyingi au nyingi za Mithali ni ishara. Aina tena ambayo haikuonekana mapema kwenye kitabu na inaonekana mara chache tu baada ya hapo.

Kwa hiyo, mtu fulani alifanya uchaguzi kwamba tutakusanya Mithali hii yote pamoja na kuziweka. Tutaanza mkusanyo huu wa pili kwa msembo wa aina hii. Sasa tena inabidi tukumbuke ninaposema sura ya 25 na 26 sura sio asilia.

Kwa kweli, hata mgawanyiko wa aya kama tujuavyo sio asili ya maandishi. Na ndio maana unapata mgawanyiko wa aya tofauti hata katika Kitabu cha Mithali migawanyiko tofauti katika tafsiri tofauti. Lakini mkusanyo unaoanza katika kile tulicho nacho ni sura ya 25 inaanza na mifano hii mingi ya Mithali yenye mifano.

Na kisha katika sura ya 27 hadi kwa sehemu kubwa ya sura , tuna tena aina ya ni mengi kama yale tunayopata katika sura ya 16 hadi 22 ambapo kuna aina tofauti na mada tofauti. Lakini mwisho wa 27 ni shairi lingine fupi. Wakati huu inahusu ng'ombe na kondoo na tunadhani ndiyo maana anazungumzia ufugaji wa kondoo na kuwa mfugaji.

Naam, nadhani jibu la hilo linapatikana katika sura ya 28 na 29. Methali nyingi katika 28 na 29 zinazungumzia uongozi kuwa hakimu anayefanya maamuzi katika ufalme wa mahakama mwenye utawala au mamlaka na si wote lakini wengi wao hufanya. Na nyingi zaidi sawia kuliko tulivyoona tena mapema kwenye kitabu.

Ili hiyo iwe motifu ya sura hizi asili ya utawala na ufalme. Tunaposoma hivyo basi inawezekana kusoma mistari hii mwishoni mwa sura ya 27 mstari wa 23 hadi 27 kujua vizuri hali ya kundi lako amani ya makundi yako. Inawezekana kusoma hizo kama zinaonyesha tena ulimwengu wa Mashariki ya Karibu ya kale.

Vema, Mithali yote huakisi hilo bila shaka kwa sababu huo ni ulimwengu wao. Lakini katika Mashariki ya Karibu ya kale, mfalme alizungumziwa kuwa mchungaji wa watu wake. Hata kama unajua historia yoyote ya kale ya Mashariki ya Karibu labda umesikia kuhusu jinsi wafalme wa Ashuru walivyokuwa wakatili, waovu, na wadhalimu.

Naam, hata wafalme wa Ashuru walidai kuwa wao ni wachungaji na wakajiita wachungaji waliowekwa na miungu kulichunga taifa la Ashuru. Naam, kama hiyo ni kweli basi na huo ni mlinganisho au maelezo halali basi mistari 23 hadi 27 shairi hili fupi kimsingi linaweka kama mfalme asemavyo kama mfalme unahitaji kuzingatia hali ya nchi yako. Na kisha inaendelea katika sura ya 28 na 29 kueleza ni nini kinachofanya mfalme kuwa mfalme mzuri na ni nini kinachofanya nchi imara. Kwa hiyo, tunasoma mistari kama vile kiti cha enzi cha mfalme kinawekwa kwa haki na uadilifu au kwa haki yake mfalme anasimama au kuanguka. Hiyo ni paraphrase.

Kisha katika sura ya 30 tunafikia aina nyingine ya methali. Baada ya ya kwanza baada ya mashairi machache mafupi ya Aguri kuna seti ya methali zinazosema kuna mambo matatu ambayo hii ni kweli hata kwa karibu aina mpya tena. Tumekuwa na kitu kama hicho nyuma katika sura ya sita ambapo kuna mambo sita ambayo Bwana anachukia,

Ndio, hata saba. Lakini tunayo aina nyingine ya methali. Kwa hivyo, mtu fulani alifanya uamuzi tena tutaweka methali hizi zote au nyingi angalau pamoja mahali hapa.

Na kisha kama nilivyotaja hapo awali tuna shairi hili la kiakrostiki linalohitimisha kitabu. Sasa unaweza kusema kuna umuhimu gani wa kukagua hayo yote? Ina maana ninahitaji kujua hilo?

Naam , labda sivyo. Lakini inaonyesha kitu ambacho nadhani ni muhimu sana na kwamba kitabu cha Mithali si cha kubahatisha. Mtu fulani alifikiria jinsi watakavyotayarisha kitabu hiki.

Sio tu nitavuta methali inayofuata ninayotokea kufikiria na kuandika hiyo na inayofuata na inayofuata na inayofuata. Lakini mtu fulani alipanga kitabu ambacho kinapendekeza basi kwamba tunapaswa kusoma kitabu cha Mithali kama kitabu. Kuna sababu kwamba shairi la akrostiki linakuja mwishoni.

Inaweza kuwekwa popote lakini imewekwa mwisho. Kuna sababu kwamba mashairi marefu mashairi ya motisha huanza kitabu. Na tunapotambua tunapokumbuka kuwa kitabu kimewekwa au yaliyomo ndani ya kitabu huitwa mafumbo.

Namaanisha zinaitwa Mithali pia au misemo. Lakini kuna baadhi yao huitwa angalau huitwa mafumbo. Kuna maana fulani ambayo kitabu kimewekwa ili tujifunze jinsi ya kusoma Mithali tunaposoma kitabu hiki ili tuanze na mashairi haya katika sura ya 1 hadi 9 ambayo ni rahisi sana kuelewa.

Hakuna ujanja mwingi hapo. Wao ni pretty moja kwa moja. Wanatuambia nini cha kufanya na nini cha kuepuka na kutupa sababu na kuifanya kwa undani zaidi kuliko methali yoyote ya mtu binafsi.

Methali unazozijua ni aina ya lugha chafu. Lakini hizo sura tisa za mwanzo hutupatia labda wakati na burudani ya kufikiria juu ya mambo badala ya kupata kila kitu kikiwa kimebanwa kwa maneno machache sana. Kwa hivyo tunasoma kitabu kuliko kama kitabu na tunakisoma kama kitabu ambacho haimaanishi au labda chanya ambayo inamaanisha kuwa hatupaswi kusoma tu sura ya 1 hadi 9 na kusema nimesoma maneno manne sasa naweza kupata Mithali halisi ya sasa lakini badala yake tunapaswa kusoma kwa njia yetu kupitia sura ya 1 hadi 9 na kusoma mashairi haya kwa uangalifu kama vile tungenesoma Zaburi hii kwa uangalifu kama vile tungejifunza kwa uangalifu shairi hili kama vile tungejifunza kwa uangalifu shairi hili. ingewaruhusu kuunda na kuunda uelewa wetu.

Kwa hiyo tunapokisoma kitabu tunafika sura ya 30 na mafumbo yake na kuna baadhi ya aya hapa ambazo watu wanazozana kuzihusu. Hatujui haswa kwa nini yameandikwa jinsi yalivyo na au hata kile wanarejelea. Kwa hiyo, kwa mfano kusoma

haya kuna mambo matatu ya ajabu sana kwangu ambayo kwayo sielewi njia ya tai angani njia ya nyoka juu ya mwamba njia ya meli katikati ya bahari njia ya mtu akiwa na mjakazi.

Sawa, sina uhakika kabisa ya mwisho ina uhusiano gani na zile tatu za kwanza ambazo zote zinahusu mambo yanayozunguka. Naam, ukisoma maoni 10 ya kitabu cha Mithali pengine utapata angalau maelezo manane kwa msembo huo. Sawa, usisahau kwamba baadhi yao ni mafumbo na hatutarajiwi naamini tutaingia kwenye sura ya 30 hadi tumejaribu tuwezavyo kuelewa kile tunachopata katika sura ya 1 hadi 29.

Kitabu chenyewe kimeandikwa kwa namna inayotuwezesha kukisoma na kukisoma na kukifanyia kazi ili kukua katika uwezo wetu wa kuelewa. Na nitalizungumza hilo mwanzoni mwa mhadhara wetu unaofuata tunapotazama aya sita za kwanza za kitabu hicho.

Huyo alikuwa ni Dk. Fred Putnam katika uwasilishaji wa kwanza wa wanne wa kitabu cha Mithali.